

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 Oslo

Vår ref: RPU/2009
Vår dato: 16.10.09
Deres ref: 200903451-/OLI
Deres dato: 25.06.2009

Høring – Forslag om utvidelse av ordningen med regionale verneombud til renholdsbransjen og hotell- og restaurantbransjen

Det vises til høringsbrev vedrørende forslag om utvidelse av ordningen med regionale verneombud til renholdsbransjen og hotell- og restaurantbransjen, datert 26.06.09. Jussformidlingen vil i denne sammenheng komme med en uttalelse.

Vi ønsker ikke å kommentere alle forhold som tas opp i høringen, men velger i stedet å knytte kommentarer til utvalgte punkter, samt til forslaget som helhet.

Uttalelsen er også sendt per e-post til postmottak@aid.dep.no.

I Innledning

Jussformidlingen ønsker innledningsvis å rette sin støtte til at utvidelsen av ordningen med regionale verneombud reguleres i forskrift. Vi slutter oss til den oppfatning at en slik regulering i særlig grad vil kunne fremme den preventive effekt, knyttet til forebygging av ulykker og skader som følger av dårlige HMS-rutiner, som verneombud er ment å ha.

II Generelle kommentarer – regulering av ordningen i forskrift

Vi ønsker å knytte noen kommentarer til hvorfor vi mener at den utvidede ordningen bør være regulert i forskrift, og dermed være en lovpålagt plikt for de aktuelle bedriftene.

En kontroll gjennomført av Arbeidstilsynet den 26.05.09 og 27.05.09, etter tilsyn med 162 virksomheter i renholdsbransjen, avdekket til illustrasjon at opp mot 30 prosent av virksomhetene gir mangelfull informasjon til de ansatte om kjemikaliene de er utsatt for i sitt

daglige arbeid¹ Dette er svært høye tall på et område hvor skadepotensialet står i grovt misforhold til de tiltakene som er nødvendige for å redusere eller fjerne dette risikopotensialet.

Undersøkelsen illustrerer at det er et behov for en utvidet verneombudsordning, samt at denne må reguleres nøye.

Videre ønsker vi å bemerke ordningens forskjellige betydning for enkeltmannsforetak, små, mellomstore og store bedrifter.

Jussformidlingens erfaringer tilsier at store og mellomstore bedrifter vanligvis er mer likvide enn små bedrifter og enkeltmannsforetak. En følge av dette vil kunne bli at store og mellomstore bedrifter, i større grad enn små bedrifter og enkeltmannsforetak, har en reell adgang til å finne økonomisk dekning for den foreslåtte utvidede verneombudsordningen.

Videre er Jussformidlingen av den oppfatning at små bedrifter og enkeltmannsforetak, i større utstrekning enn store og mellomstore bedrifter, ofte har manglende eller fraværende intern kontroll (dårlige HMS rutiner, lønnsavvik, usaklige oppsigelser, urettmessige avskjedigelser m.v.). Som en følge av dette opplever vi at små bedrifter og enkeltmannsforetak, i større grad enn store og mellom store bedrifter, opptrer useriøst i forhold til sine arbeidstakere med tanke på verneombudene og deres funksjoner.

På den ene siden kan det fremstå som kostnadstyngende å pålegge mindre bedrifter en plikt til å ha en utvidet verneombudsordning. Vi er imidlertid av den oppfatning at dette ikke kan være et holdbart argument mot å pålegge bedriftene denne ordningen. På bakgrunn av våre erfaringer knyttet til manglende og fraværende intern kontroll i små bedrifter og enkeltmannsforetak, er vi av den oppfatning at den utvidede ordningen i størst grad er aktuell som et korrektiv til små bedrifter og enkeltmannsforetak. Større bedrifter, på den annen side, har gjerne utarbeidet god intern kontroll og forsvarlige HMS-rutiner, og vil således ikke føle en korrigerende avdriften på samme måte som små bedrifter og enkeltmannsforetak. Etter dette anser vi det som særlig presserende at bedrifter med manglende intern kontroll og som er useriøse i forhold til sine arbeidstakere pålegges en utvidet verneombudsordning gjennom forskriften, tross de eventuelle kostnadstyngende konsekvenser denne ordningen måtte medføre for bedriften.

Vår hensikt er ikke å påpeke et klart skille mellom store og mellomstore bedrifter på den ene siden og små bedrifter og enkeltmannsforetak på den andre siden, men heller å påpeke det reelle behovet for en forskriftsregulert korrigerende i bedriftene med manglende og fraværende interne kontroller – som oftest er de mindre bedriftene.

III Konkrete kommentarer

Jussformidlingen ønsker å knytte noen korte kommentarer til høringsbrevets forslag om at regionale verneombud kan virke på både heltid og deltid, høringsbrevets forslag om adgangen

¹ <http://www.arbeidstilsynet.no/c26964/nyheter/vis.html?tid=52794>

til å gi dispensasjon knyttet til kvalifikasjonskravene, samt høringsbrevets forslag om regulering av verneombudets "tips-funksjon".

a. Regionale verneombud på deltid

Jussformidlingen er av den oppfatning at det vil være hensiktsmessig i noen bransjer å åpne for en ordning med verneombud på deltid, særlig med tanke på den økte kostnaden en ordning med verneombud på heltid vil kunne medføre for noen bransjer i spredt bebodde deler av landet. Vi ønsker i denne sammenheng å påpeke viktigheten av at kvalifikasjonskravene ved oppnevning av verneombud i størst mulig grad bør bygge på en lik praksis i hele landet – uavhengig av om oppnevningen skjer på deltid eller heltid.

b. Kvalifikasjonskrav for regionale verneombud

Jussformidlingen støtter forslaget til å innta en dispensasjonshjemmel som gir grunnlag for å kunne godkjenne andre kvalifikasjonskrav enn de som følger av forskriftens foreslåtte første og andre ledd. Det fremstår som hensiktsmessig å tillegge de bransjevis arbeidsutvalgene kompetanse til å fastsette slike kvalifikasjonskrav, ettersom dispensasjonsgrunnlaget dermed knyttes opp mot et mer generelt utvalg og ikke overlates til den konkrete bedriften å avgjøre. Vi ønsker i den sammenheng å påpeke viktigheten av at de bransjevis arbeidsutvalgenes kvalifikasjonskrav bygger på like forutsetninger, slik at praksisen blir mest mulig ensartet i forskjellige deler i landet.

c. Verneombudets "tips-funksjon"

Jussformidlingen stiller seg positiv til at ombudenes "tips-funksjon" videreføres. Vi ser heller ingen betenkeligheter med å regulere tipsfunksjonen i forskriften. Våre erfaringer tilsier at det finnes et reelt behov for at ombudenes kontroll utvides også på dette området, særlig i bedrifter hvor den interne kontroll er liten eller fraværende.

IV Konklusjon

Jussformidlingen er av den oppfatning at utvidelsen av ordningen med regionale verneombud til renholdsbransjen og hotell- og restaurantbransjen har de beste grunner for seg. Den utvidede ordningen vil kunne føre til større kontroll, noe som igjen medfører den ønskede preventive virkningen overfor bedrifter i renholdsbransjen og hotell- og restaurantbransjen.

Med vennlig hilsen
for Jussformidlingen
ved *Rettspolitisk utvalg*

Ingve Larsen
Daglig leder

Gard-Håvard Røren
Leder rettspolitisk utvalg

Janne Riveland
Saksbehandler